

Izhaja vsak delavnik popoldne

GENE PO POŠTI:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnštvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnštva št. 328

GENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Tridesetletnica velikega dogodka.

Dne 15. maja tega leta je minulo trideset let, kar je eden največjih umov našega stoletja, papež Leon XIII., izdal svojo socialno encikliko Rerum novarum. Dočim je Marksov komunistični manifest pozval proletarce celega sveta, naj se združijo med seboj izključno le na podlagi svojega gospodarskega stanovskega interesa, je papežev manifest pokazal na edino trajni in resnični temelj človeškega občestva: bratovsko ljubezen vsled zavesti neskončnega dostojanstva v Bogu odrešene in poveličane duše. Le to krščansko duhovno sorodstvo spaja med seboj ljudi, dočim jih materialistični socializem, ki računa s človekom le kot z bitjem sebičnih naravnih nagonov, razdvaja. Živalske sebičnosti socializem ne more premagati niti bo izginila, če se samo gospodarske osnove človeške družbe preuredijo in izpremenijo. Nemogoče si je izmisliti tak socialni red, kjer bi človek človeka ne mogel izkoriščati, kjer bi bila izključena vsaka možnost, da drug nad drugim zavladava in ga tlačita, če ne zavladava ob enem nad vsemi ljudmi idealno načelo, da smo vsi eno v Bogu, če se ne čutimo resnično kot brate, če ne bo vsak egoizma premagal sam v sebi kot nekaj, kar ovira povečanje vsakega posameznika in cele človeške družbe, ki naj bo kraljestvo božje na zemlji. To resnično oznanja krščanstvo že dvatisoč let človeštvu in Leon jo je pred tridesetimi leti glasno zaklical, ko so proletari v Evropi bili že skoro vsi omreženi od visokodonečih fraz človeka, ki je črpal svoje socialne nazore iz nemške materialistične filozofije. Zgodovina je resničnost papeževih besed sijajno opravičila.

Kje je danes edinstvo človeštva! Evropa je razdvojena v nebroj sovražnih tabarov, kulturni narodi se ločijo med seboj kakor indijanska plemena, ki mislijo na medsebojno iztrebitev, eni se maščujejo nad drugimi zaradi preteklosti, drugi pa odlagajo maščevanje na jutrišnji dan, ko se zopet okrepijo. Evropa je tako edina, njena kulturna višina se tako čeni, njena notranja moč se tako uvažuje, da se vzhodni narodi, ki so se dozdaj smatrali za hvaležen predmet političnega in gospodarskega izrabljanja zapadnih velesil, čedalje bolj osamosvajajo in da se pripravljajo na to, da Evropi iztrgajo iz rok kulturno prvenstvo nad svetom. In ker se bo tudi ta kolicija naslanjala na zunanjo silo mas, se nam za bodočnost obeta zopet le era ljutih

bojev, globokosežnih prevratov in zopetnih prevratov, ki bodo svetovni kaos le še povečali.

Kaj je materialistični socializem doprinesel k temu, da se človeštvo resnično zblizja, da se njegova solidarnost zopet vpostavi, da zavladava s tolikim patosom oznanjvano bratstvo? Morebiti bo kdo rekel, da je to stvar bodočnosti, da bo socializem svojo tvorilno moč pokazal šele na razvalinah vsega dosedanjega, da bo iz krvi in bratomornega boja vendarle vzklik v doglednem času večni mir, solidarna družba delovnega človeštva, pravični družabni red gmotno zadovoljenih mas.

Prazno upanje! Znanost, socialne teorije, zgolj narurna morala, s katero se hoče nadomestiti krščanstvo — vse to ne prinese niti končne rešitve svetovne uganke niti gmotne sreče družbi niti utešitve brezmejnemu željam in potrebam človeškega srca. To more le vera, le pravilni odnos omejenega, pritlikavega, brezpomočnega človeka do Boga, je umiritev njegovih plemenitih stremeljenj v večnem idealu. Velik del človeštva je ta ideal vrgel, se je osamosvojil, je postavil na prestol sebe, svojo omejenost, pritlikavost, brezpomočnost, odevši svojo siromaščinu v visokodoneče fraze, — in čedalje bolj se razgalja to človeško uboštvo, ta kultura, ki hiti nasproti svojemu propadu, ki je na višku svoje civilizacije razvezala vse divje in živalske nagone človeka, da je danes človek človeku največji sovražnik. Šest let krvi in trpljenja in ta človeček se zdaj ni sit, se ni izmodril, zmagovalac tlačit premaganega, premagani koplji jezo in srd v svojem srcu, vsi neso zopet vsak svojo tresko na kup pepeli, da se razvname požar in zgori še to, kar je ostalo.

In tu naj bi pomagal Marks s svojim evanĝelijem razrednega boja, proletarske zavesti, bratstva vseh nasičenih in napojenih!

Te misli se zbujajo ob tridesetletnici drugega manifesta, ki je bil napisan v večnem Rimu, od moža, v kojega blagorodni duši je gorel ogenj krščanske ljubezni za ves človeški rod, ki mu je zaklical: Vrni se k Bogu, zedinil se v njem, uravnaj svojo časno srečo po večnem smotru bogopodobnosti, ki bo delež vernega človeštva. Vse drugo je dim in prazne besede zaslepljenih, tavajočih v mraku.

čl. 43 je bil sprejet predlog dr. Laze Markovića, ki je bil sporazumni predlog večine in po katerem se zadnja točka glasi: »Z zakonom se bodo določili slučajji, v katerih poljedelci najmanjše površine zemlje ne morejo razdeliti med naslednike niti ne na kak način odtujiti.« Tako je ostalo več prožnosti, da se more vprašanje o minimu zemlje čimbolje rešiti zakonitim potom. Za tem se je razpravljalo o čl. 23 ter se je sprejel del predloga socialistov o upeditvi delovnega časa v nastopni stilizaciji: »Z zakonom se določijo posebni ukrepi za brezposelnost in varstvo delavcev ter se uredi delovni čas v vseh podjetjih.« Namesto prejšnjega čl. 24, ki se je zavrgel, se je na predlog poslancev vstavil nov člen: »Umstveni proizvodi so lastnina in življajo varstvo zakona.« S tem je bila končana razprava o izpremembah II. poglavja, nakar se je razpravljalo o izpremembah IV. poglavja, ki se je končal s tem, da ostane to poglavje neizpremenjeno. Za tem se je razpravljalo o izpremembah V. poglavja. Sprejeta je bila pri čl. 54 predlagana izprememba Jugoslovanskega kluba, naj se koncem člena doda: »Ako bo državi napovedana vojna in ako bo napadena, se ima takoj sestati narodna skupščina.« Pri čl. 59 je bila odgodena razprava o predlagani izpremembi posl. dr. Čede Kostića, dokler ne bo razpravljala vlada o njej. Glasi se: »Za odsotnosti kralja ali prestolonaslednika vlada nima pravice do razpustitve in odgovoditve narodne skupščine, podeljevanja činov v vojski in pomiloščevanja političnih krivcev.« Seja se je zaključila ob 19.45.

NOVI NEMSKI ZUNANJI MINISTER.

Berlin, 24. maja. Za zunanjega ministra je imenovan dr. Rosen.

Pred intervencijo male entente?

Belgrad, 24. maja. Velika in mala ententa sta napravili na Dunaju korake zaradi plebiscitnega gibanja v prilog priključitve Avstrije Nemčiji. Velika ententa se je omejila na to, da zahteva pojasnila, mala ententa pa je podala svojo noto v obliki demarše. Ako pride do vojaške akcije, jo bo po vsem tem izvedla mala ententa.

LDU Dunaj, 24. maja. Listi opozarjajo na nevarnosti, ki bi nastale za Avstrijo v slučaju priključitve k Nemčiji, zlasti pa pri izvedbi nameravanega plebiscita. »Agence

Havas« objavlja avstrijsko izjavo, da je plebiscitno gibanje na Solnograškem zasebno podjetje. Večina listov sodi, da bodo na Solnograškem še v zadnjem trenutku spoznali, da bi plebiscitno gibanje za priključitev k Nemčiji brezuspešno. »Excelsior« govori o težkočah avstrijske vlade, ki jih ima pri izvrševanju obveznosti st. germainške mirovne pogodbe, pri čemer se brez uspeha bori proti političnemu položaju na Solnograškem, kjer se bo plebiscit kljub temu izvršil.

Muslimani iz južne Srbije zapustijo konstituantno?

Belgrad, 24. maja. Pogajanja med Pašćem in muslimani iz Južne Srbije niso uspela. Posredoval je poslanec Korkut iz

Sarajeva, a brez uspeha. Kakor stoje stvari, bodo muslimanski poslanci iz Južne Srbije zapustili konstituantno.

ITALIJANSKI SOCIALISTI VSTOPIJO V VLADO?

LDU Milan, 23. maja. (ŠBA) Listi se bavijo z možnostjo vstopa socialistov v vlado. »Giornale d' Italia« sodi na podlagi vesti iz parlamentarnih krogov, da se bo sestava kabineta izvršila s sodelovanjem socialistov in da bo zbornični predsednik de Nicola, ki vživa pri socialistih mnogo simpatij, postal ministrski predsednik.

Politični dogodki.

+ Kancelparagraf sprejet. Ustavni odbor je 18. t. m. v podrobni razpravi rešil čl. 12 ustavnega načrta, ki govori o razmerju države do veroizpovedanj in vsebuje tudi takozvani kancelparagraf. Jugoslovanski klub je stavil predlog, naj se iz 12. člena črta tako kancelparagraf kakor tudi odstavek, ki govori o občevanju priznanih veroizpovedanj z njihovimi verskimi poglavarji. Socialisti so stavili predlog, v katerem zastopajo stališče, da je vera privatna stvar in zahtevajo, da se cerkev loči od države in da se verske skupine podrede zakonu o združevanju; najodločneje se izjavljajo tudi proti verskemu pouku v šolah. Pri glasovanju je bil člen 12. z neznatnimi izpremembami sprejet; predloga Jugoslovanskega kluba in socialistične skupine sta bila odklonjena. Poleg Jugoslovanskega kluba so glasovali proti kancelparagrafu tudi zemljoradniki, radikalec Ljuba Jovanović in bos. radikalec Srstić. Kancelparagraf ima sedaj naslednje besedilo: »Verski predstavniki ne smejo svoje duhovne oblasti po verskih molitnicah ali po napisih verskega značaja ali sicer pri izvrševanju svoje duhovniške dolžnosti uporabljati v strankarske svrhe.« — Jugoslovanska policajdemokracija je rešena.

+ Vprašanje notranjega ministra. Našo včerajšnjo vet, da regent ni hotel podpisati ukaza o imenovanju Svetozarja Pribičevića za notranjega ministra, potrjujejo današnja belgrajska poročila. Demokrati ugibajo, kdo bi bil na dvoru Pribičeviću izpodmaknil tla.

+ Vtis Pašćeve izjave na koroške Nemce. Znana Pašćeva izjava v konstituantni o koroški je koroškim Nemcem pretresla kosti. Kakor poročajo iz Celovca, so vse koroške nemške stranke prepričane, da to niso bile prazne besede in da je treba računati z odločnostjo belgrajske vlade.

+ Monarhistični prevrat na Portugalskem. Poročila iz Londona naznanjajo, da se je v Lizboni izvršil nov prevrat, ki ga vodijo monarhisti s pomočjo vojaštva. Prevratniki so celokupno dosedanje vlado zaprli v ječo. Vlada je podala demisijo. Najbrže bo razpuščen tudi parlament. Gibanje vodi Mahado Los Santos.

+ Krvavi nemiri v Egiptu. V Aleksandriji je neki Grk ubil domačina. Vsled tega so po vseh večjih mestih Egipta nastali izgredi proti Evropejcem. V Aleksandriji je bilo ubitih 5 Evropejcev, 72 pa ranjenih. Nastobile so britanske čete, da uostavijo red.

+ Boj za Slezijo. Boji v Zgornji Sleziji se nadaljujejo. Nemci so začeli napadati vstaje enotno od treh strani. Vstaji se uspešno branijo. Francija vztraja na Poljakom prijaznem stališču in si prizadeva pridobiti za to tudi Anglijo. Angleški pooblaščenec v Zgornji Sleziji doslej sploh odklanjajo vsako pogajanje z vstaji, ker

jih nočejo priznati. — Bivši predsednik francoske republike Poincaré je v »Tempus« objavil članek, v katerem zavrača angleško stališče v Slezijem vprašanju kot krivično in pravi, da je bilo ljudsko glasovanje v Sleziji potrjeno. Ni mogoče misliti, da bi zgolj volja nekaterih velesil odločala v usodi drugih. — Nemška vlada je na pritisk medzavezniške vojaške komisije v Zgornji Sleziji prepovedala nabiranje nemških prostovoljcev za boje proti poljskim vstašem.

Dnevni dogodki.

— Kovinarski štrajk na Češkem. Dne 20. maja je 50.000 čeških kovinarjev stopilo v štrajk. Tovarne so hotele skrócić delovno dobo od 48 na 32 tedenskih ur ter znižati mezdo za 10 %. — Kakor se poroča, bodo tovarne s 1. junijem izprle 40.000 delavcev. Ta štrajk, ki obsega doslej le Češko brez Slovačije in Morave, bo zelo občutno vplival na gospodarski položaj češkoslovaške države.

— Boj za 44 urni delavnik. Stavci v Združenih državah Severne Amerike so začeli boj za znižanje 8urnega delavnika na 7 ur 20 minut ali na 44 ur na teden. Delavni čas bi se tako znižal za 4 ure na teden, a plače bi morale ostati iste. Za dosego te zahteve so stavci začeli stavkati. Nekaj tiskarn je stavcem že ugodilo ter so podpisale novo pogodbo.

— Sedem dni hočejo delati. V Middlefordu III. v Ameriki zahtevajo rudarji, da bi smeli delati po 7 dni na teden. Ker jim podjetje ni ugodilo, so začeli štrajkati.

— Ljubljanski veliki semenj. Vse stranke, katere nameravajo postaviti na prostoru »Ljubljanskega velikega semnja« lastne pavilijone, se prosijo, da se naj zglase takoj pri gospodu arhitektu Costapera pri Obratnem ravnateljstvu južne železnice v belgijski vojašnici II. nadstropje, kateri jim bo dal vse potrebne podatke.

— Ptuj. Shod delavstva se vrši v nedeljo dne 29. t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani minoritskega samostana. Shod je velike važnosti za delavstvo brez razlike strank, osobito pa še za služkinje. V sled tega se pozivljajo, da se v obilnem številu odzovejo.

— Roparski napad v ljubljanski okolici. 18. t. m. popoldne se je pridružil posetniku Antonu Bremcu iz St. Vida, ko se je vračal domov, neznan človek, ga zvičajno zvalil na stezo ob železniški progi, ga tam nenadoma podr na tla, ga tolkel po glavi in mu uropal listnico s 15.000 K denarja. Ropar je nato pobegnil v smeri proti Ljubljani.

— Pravda za dedščino. Ivan Sargo iz mesteca Milne v Dalmaciji si je v Ameriki pridobil veliko premoženje. Ob smrti je volil vse svoje premoženje v vrednosti 350 milijonov kron svojemu rojstnemu mestu Milni, ki šteje okolu 350 družin. Potemtakem bi postali vsi milnski občani milijonarji. Toda tega veselja jim nočejo privoščiti njihovi soobčani iz bližnjih vasi Bobovišče in Ložišče, ki zastopajo stališče, da je Sargo zapustil svoje premoženje cel občini in ne samo mestu Milni ter zahtevajo, da se dedščina razdeli tudi mednje. Milničani o tem nočejo ničesar slišati. Boboviščani in Ložiščani so tožili, a so pri prvem sodišču pogoreli; sedaj so napravili vzklic na višje sodišče v Splitu in si najeli

Proti preganjanju Jugoslovancev v Istri.

Belgrad, 24. maja. Radikalna in demokratska stranka sta imeli sestanek, na katerem so se posvetovali o odredbah v obrambo Slovanov v Istri proti preganjanju po Italijanih. Po sestanku so poslanci odšli k Pašću, s katerim so imeli daljši pogovor.

Ustavno delo.

Belgrad, 23. maja. (Uradno.) Seja ožjega ustavnega odseka. — V seji sekoje ustavnega odseka se je razpravljalo predlog posl. Fehima Kurbegovića glede preskrbe mestnih siromakov z lesom iz državnih in veleposestniških gozdov, ker je v vladnem ustavnem načrtu predvideno, da smejo uživati koristi iz gozdov samo poljedelci in da so vsi siromašni meščani od tega izključeni. Posl. Fehim Kurbegović je radi tega zahteval, naj se v ustavi zagamči, da se drvarjenje dovoli razen poljedelcem tudi siromašnim meščanom, ki se poleg drugega bavijo tudi s poljedelstvom. S tem bi meščanski siromaki, zlasti v Bosni in Hercegovini, ne bili več izpostavljeni bedi in oduševanju bogatih prodajalcev drv v vaseh. Predlog Kurbegovića je bil sprejet ter bil čl. 41 v tem smislu redigiran. — Sejo ustavnega odseka je otvoril danes ob 17.30 podpredsednik Juraj Demetrović. Pri čl. 41 se je sprejela nova stilizacija, da se k besedi »zemljoradniki« doda »in oni, ki se poleg drugega bavijo z poljedelstvom«. Pri čl. 42 o agrarni reformi so zahtevali Divac, Lazić in Srškić spremembo v korist zemljoradnikov. Dr. Laza Marković ni pristal na izpremembe, ki so se odklonile. Posl. Srškić se je vzdržal glasovanja. Pri

par prebrisanih advokatov. Le-ti bodo v tej pravdi gotovo prišli na svoj račun.

— **Ob Bohinjskem jezeru** se otvori s 1. junijem t. l. sezonski poštni urad z brzojavno postajo in javno telefonsko govornico.

— **Iz rudarske službe.** G. minister za šume in rude je imenoval abiturienta g. Jankota Kogovskega za administrativnega praktikanca pri kr. okrožnem rudarskem uradu v Ljubljani.

— **Vintgar.** Poprava razdejanega Vintgarja se je pričela in bo delo dovršeno do srede junija. Do tega časa pa ostane Vintgar za občinstvo zaprt.

— **Za drugo porotno zasedanje,** ki se bo pričelo 30. majnika, so bili izrebrani sledeči glavni porotniki: Ivan Kos, mesar, Vrhnika; Leon Souvan, veletržec, Ljubljana; Volk Ivan, posestnik in trgovec, Priskovo; Krajnc Zdravko, posestnik in trgovec, Kranj; Turšič Andrej, posestnik in mlinar, Zirovnica; Ivan Okorn, trgovec in gostilničar, Visoko; Rojina Anton, mizar, Ljubljana; Josip Hafner, trgovec, Škofja Loka; Kastelic Ivan, trgovec, Cerkevica; Jakob Koman, posestnik, Polhov Gradec; Franc Pock, posestnik, Ljubljana; Guzelj Josip, tvorničar, Škofja Loka; Kernik Uroš, posestnik in trgovec, Spodnja šiška; Leskovec Ivan, posestnik, Dolenje jezero; Thaler Rafael, trgovec, Škofja Loka; Zihel Franc, trgovec, Zalog; Podgoršek Josip, posestnik, Veveče; Rutner Rud., trgovec, Vrhnika; Koprivc Alojzij, gostilničar, Grosuplje; Šmon Simon, posestnik, Nadgorica; Umnik Anton, posestnik, Senčur; Kogovšek Franc, gostilničar, Dravljice; Gostinčar Fran, posestnik, Zg. Kašelj; Jamnik Josip, posestnik, Pijava gorica; Mayer Josip, posestnik, Ljubljana; Svete Anton, posestnik, Tomišelj; Ahčun Rudolf, trgovec, Zagorje; Tiringler Fran, posestnik, Breg; Sega Anton, gostilničar, Grahovo; Babnik Jožef, gostilničar, Fuzine; Berdajs Leopold, trgovec, Leše; Jerala Jakob, posestnik, Polje; Kocbek Edmund, trgovec, Kranj; Hafner Luka, trgovec, Kropa; Anžič Jožef, posestnik, Stepanja vas; Strah Janez, posestnik, Sp. Kašelj. — Za nadomestne porotnike so bili izrebrani sledeči Ljubljanci: Jesenko Alojzij, trgovec, Vodnik; Alojzij, kamnosek, Krajec Emil, trgovec, Trdnava Fran, trgovec, Kregar Ivan, pasar, Urbas Friderik, trgovec, Oblak Jakob, posestnik, Steiner Ludovik, posestnik, Marchiotti Ivan, trgovec.

— **Velika avtomobilska nesreča.** Listi poročajo iz Bodenbacha: V nedeljo zvečer je zapeljal velik tovorni avtomobil, ki so ga delavci apnenic pri Toplicah uporabljali za izlet, pri Oberal-Eulau v zid skladišča, ker se je odrgala veriga. V avtomobilu je bilo 40 izletnikov. Trije, en mož, ena žena in desetletno dete so mrtvi, 16 je težko ranjenih.

— **1000 kron nagrade dobi,** kdor izsledí moško dvokolo, ukradeno zadnjo nedeljo proti večeru blizu Zgor. Šiške. Kolo je črno barvano, ima ime »Kinta« na zobnem kolesu, št. 135.308. Imelo je na prvem kolesu star, temnosiv in ob obeh straneh razpokan, na drugem kolesu popolnoma nov, belosiv gumijev obroč, znamke »Pirelli«. Naznanilo sprejme policija ali upravnništvo tega lista.

— **Detomor.** Dekla Franciška Kumše pri Jamniku v Pijavi gorici je jutraj med delom pri krmljenju prašičev povila dete ženskega spola in novorojenčka na mestu zakopala v gnoj.

Širite „NOVI ČAS“

ANGLESKE FINANCE SIJAJNE?

Medtem ko so francoski listi nedavno poročali, da angleški proračun vsebuje zelo neugodne številke, je državni tajnik za finance Chamberlain ob prijli predložitve proračuna v nižji zbornici izvajal ravno narobe. Skupni stroški za leto 1921/22 znašajo 974.023.000 funtov šterlingov, računata se pa na dohodek 1.058.150.000 funtov, torej znaša prebitok 84.127.000 funtov šterlingov. Semkaj niso vštete vsote, ki jih ima Anglija dobiti kot reparacijo od Nemčije. Kar se tiče dolgov Anglije, jih je v teku zadnjih dveh let zmanjšala za 203 milijone funtov. Takega rezultata ne more pokazati nobena država. Skupna vsota, ki se bo mogla v letošnjem finančnem letu vporabiti za amortizacijo zunanje dolga, znaša 103.000.000 funtov. Vštevisi 80 milijonov funtov zunanjih dolgov in obligacij, kakor n. pr. zakladnih bonov, ki zapadejo letos, bo Anglija imela letos pred seboj vsega skupaj 300 milijonov funtov dolga. Do se pokrije diferenca med to vsoto in denarjem, ki je za njega amortizacijo dejansko na razpolago, se bo najelo notranje posojilo. Anglija je vrnila ves svoj dolg Japonski, Španiji, Argentini, Urugvaju in Nizozemski. Ostane le še dolg Zedinjenim državam Severne Amerike, Kanadi in Švedski. Večji del vsega zunanje dolga je torej vrnjen. Chamberlain je dejal, da je Anglija prva finančna veselila Evrope. Zbornica je to poročilo vzela z velikim odobravanjem na znanje in priporočala še večjo štedljivost, da se vsi dolgovi v najkrajšem času popolnoma povrnejo.

Ljubljanski dogodki.

lj **K procesiji Presv. Reš. Telesa** v stolni cerkvi se zbero točno ob pol devetih pod zastavo SKSZ vsi vabljeni (starešinstvo, akademiki, delavstvo JSZ, uradništvo katoliških gospodarskih, denarnih in združnih organizacij itd.) za stolno cerkvi.

lj **Poslanci med seboj.** Z brzovlakom, ki odhaja iz Ljubljane ob 8. uri zvečer, se je večeraj odpeljalo več komunističnih in samostojnih poslancev v Belgrad. Zanimivo je bilo gledati, kako so se izogibali. Samostojnejš Majcen je že sedel v kupeju in obdeloval svinjsko kračo, ko vstopi v isti oddelek dr. Lemež. Majcen je hitro zavil meso v papir in odjadril v sosednji voz.

lj **Lisinski v Ljubljani.** Večeraj s popoldanskim vlakom je prišlo v Ljubljano hrvatsko pevsko društvo »Lisinski«, ki je gostovalo na Dunaju, kjer je dalo dva koncerta z izrednim uspehom. Prihod Lisinskega je bil javljen za danes in se je šele v

zadnjem trenutku izvedelo, da pride že večeraj. Vkljub temu se je na kolodvoru zbralo veliko občinstva in zastopnikov društev in korporacij. Pozdravili so jih dr. Fuks v imenu mestne občine, dr. Ljubeč v imenu vlade, dr. Kimovec v imenu pevskih društev in dr. Hubad v imenu Glasbene Maticice. Zahvalil se je v imenu gostov dr. Benkovič. »Lisinski« koncertuje danes v Unionu. Prepričani smo, da bo ljubljansko občinstvo napolnilo dvorano do zadnjega kotička.

lj **Majniški izleti.** Večeraj je obiskalo našo Ljubljano več šol iz dežele, med njimi novomeška gimnazija z gg. profesorji Južničem in dr. Šerkotom in trgovska šola z ravnateljem g. dr. Tilerjem. Ogledali so si zanimivosti naše prestolice in se z večernim vlakom zopet odpeljali.

lj **Neznana umrla beračica.** Dne 12. maja t. l. je na Veliki Dolini nagloma umrla beračica. Imela ni pri sebi nikakoršnih list. Stara je bila okrog 60 let. Ljudem je pravila, da je deseta sestra, doma iz Ljubljane ali pa od Ljubljane — eno sestro da ima v Ljubljani in je usmiljenka. Če bi kdo mogel podati o njej natančne podatke — naj naznanj župnemu uradu na Veliki Dolini, pošta Jesenice ob Savi na Dolenjske.n.

lj **Neumestni pouk.** Neki gledališki igralec je opazoval, ko je neki policijski nadstražnik miril dva razgrajča. Možu se je zazdelo, da je na odru in zakričal je nad stražnikom: »Taka država, vse delate še po avstrijskem sistemu: nič ne boste napravili!« In igral je svojo vlogo naprej, dokler ni bil varnostni organ prisiljen, da je peljal igralca na policijo, kjer je klical: »Politič!« Ko so ga aizpustili, se je pa v stražnici ne morem iti. Baltić bo tudi moral kmalu ša debata. — Drofenik jo je še srečno odposlovil od stražnikov rekoč: »Le napravite poročilo, imam že takšne gospode pri policijskem ravnateljstvu, ki bodo vrgli v koš!« Da je bila njegova kritika pomotna, bo mož izvedel v svojo škodo pred kazenskim senatom deželne sodnije.

lj **Smeš v jutru.** Vračal sem se danes jutraj po grajskem drevoredu. Na klopi ob gradu ta sedela znana dostojanstvenka (!) in zrla v meglo, sonce in — liberalno Ljubljano. Tam ob Ljubljani pa se je bleščala kasarna in moštvo se je pripravljalo za nastop k službi božji. Menci so vadili, in ko so končali, je zadonel v grajske stene krepak: Bog ti pomozil! Drobnejši dostojanstvenik, ki je preje govoril o zmaji svoje stranke, je srepo pogledal, odprl tolsta usta, deklamiral: »Bog ti pomozil! Kako bo pomagalo, ko ga pa ni?!« — Drugi pa je frknil »klerikalno« muho z desnega ušesa in po enournem molku izjavil: »To je vendar treba odpraviti!« In sta odšla desno in levo — na pot. Jaz pa sem se smejal v cirilmetodij-skem jutru — kot malokdaj poprej.

lj **Svojega mecenja ukrade!** Lesni trgovec Trebavšek iz Vrhpolja pri Kamniku je bil v petek v Ljubljani. Ker je naredil dobro kupčijo, je povabil 16letnega Alberta Šlegla s seboj. Šla sta v gostilno »Pod skalco« in tu pila in jedla. Drugi dan pa je opazil trgovec, da mu manjka listnica z nekaj nad 78 tisoč kronami. Ljubljanska policija, ki ji je to naznanil, je takoj sumila mladega kavalirja, ki ga je v nede-

ljo tudi zasledila pri zgrliških in gugalnicah pod Tivolijem. Od ukradenega denarja je zapravil nekaj nad 6000 kron.

Naša društva.

d **Leonova družba.** V sredo, 25. maja ima odbor Leonove družbe ob 6. uri zvečer v I. nadstr. Jugoslav. tiskarne svojo sejo Zadeve važne. Odborniki uljudno vabljeni — Predsednik.

Gospodarstvo.

g **Sejmski red »Ljubljanskega velikega semnja«.** Cas in kraj semnja: Ljubljanski velik semeni prične v soboto dne 13. avgusta 1921 ob 8. uri jutraj ter traja do 24. avgusta 1921 18. ure zvečer. Semeni se vrši v posebnih v ta namen postavljenih zgradbah pod Tivolijem na travniku med Gosposvetsko cesto in Koslerjevimi vrtem. — Kdo se more semnja udeležiti kot razstavljalec. Semnja se more udeležiti kot razstavljalec vsak industrijec, obrtnik in trgovec-grosist, ako se njihova podjetja nahajajo na ozemlju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Istotako se morejo udeležiti semnja jugoslovenska industrijska, obrtniška in trgovska združenja. Udeležba je dovoljena tudi inozemskim interesentom, prednost pa imajo oni, le so zastopani po domačih tvrdkah. Vendar pa se inozemcem zabranjuje razstavitev predmetov, ki se izdelujejo v naši državi. Sejmski urad »Ljubljanskega velikega semnja« si pridrži v vsakem primeru pravico prijave k udeležbi odkloniti brez navedbe vzrokov. — Razdelitev panog. V splošnem se bo semeni delil v tri dele: 1. industrijskega in obrtniškega, 2. trgovskega in 3. v oddelek inozemskih udeležnikov. V vsakem teh oddelkov se določijo še poodseki, razdeljeni po strokah. — V industrijskem in obrtniškem se smejo razstaviti samo predmeti jugoslovenskega porekla, ki se izdelujejo v lastnih tvornicah ali delavnicah. V trgovskem oddelku se smejo razstaviti vsake vrste izdelki, tudi nozemskega izvora, v oddelku za inozemce pa se razstavijo izključno le njihovi predmeti.

Raznoterosti.

r **Pojemanje draginje na Francoskem** Ker se na Francoskem zadnji čas malo kupuje v veliki množini, je padla draginja od meseca septembra lanskega leta pa do konca marca t. l. za 32 odstotkov. Sirovine za obrt so padle še mnogo bolj ko živila. Tekstilni izdelki so padli na pr. v februarju 1921 proti cenam v januarju za 13,5 odstotka, v marcu pa nadalje za 5,7 odstotkov r **Žalostno oranje.** Kmetje v okolici Zborova v Vzhodni Galiciji, koder so v letih 1914 in 1915 divjali strašni vojni viharji, so našli pri oranju cele kupe kosti od tam pokopanih padlih vojakov in niso hoteli dalje orati, da bi ne motili mrtvih. Zadržati tega so oblasti odredile, da se zemski ostanki izgrebejo in položijo v grob na pokopališču. V ta namen je bilo poslanih v okolico Zborova 500 delavcev.

Odgovorni urednik Anton Marinček.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.

Tiska Jugoslovenska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

82

Nato se je obrnil njun pogovor do splošnih in vzvišenih naukov o neumrjčnosti; tolažil in povzdigoval je duh mladega izpreobrnjenca, ki se je oprijemal še mdogih senc one vere, katero je nedavno zapustil — zrak nebes je bil, ki je poživiljal končno osvobojenega vjetnika. Med krščanstvom tega starega moža in Olin-tom je bila velika in znamenita razlika; krščanstvo prvega je bilo bolj nežno, bolj duševno. Veliki heroizem Olinta je imel nekaj silnega in neustrpljivega na sebi — bil je potreben za ono vlogo, katero mu je bilo dano igrati — imel je na sebi več poguma mučenika kakor miline svetnika. Ono je bolj navduševalo, izpodbuvalo, krepilo, kakor obvladalo in tolažilo. Celo srce tega starega moža je bilo polno ljubezni; smehljaj Božanstva je pregnal strup pozemskih in priprostih strasti iz njega in združil vso krotkost otroka s pogumom junaka.

»Sedaj pa,« je rekel navsezadnje in vstal, ko so poslednji solnčni žarki izginili na zapadu, »sedaj, v hladu mraka, se napotim proti cesarskemu Rimu. Tamkaj živi še nekoliko svetih mož, ki so gledali obraz Kristusa kakor jaz, in rad bi jih videl, preden umrjem.«

»Vendar noč je prehladna za tvojo starost, oče moj, in pot je dolga in roparji hodijo okoli; počivaj do jutri.«

»Dobri sin, kaj se nahaja tukaj v torbi, da bi moglo vabiti roparja? In noč in samotat! — Oni tvorite lestvico, okoli katere letajo angeli in pod katero zamore moj duh sanjati o Bogu. Oh! Nikdo ne more vedeti, kaj čuti romar, ko hodi po svoji sveti poti, ko ne goji nobenega strahu in se ne boji nobene nevarnosti — kajti Bog je z njim! Veter mu šepeta vesele novice, gozdovi spavajo v senci Vsemogočnih kril — zvezde so sveto pismo nebes, znamenje ljubezni in priče neumrjčnosti. Noč je ro-

marjev dan.« S temi besedami je stari mož pritisnil Apecida na svoja prsa, vzel svojo palico in torbo, pes je veselo skakal pred njim, in počasnih korakov in povešenih oči je nastopil svojo pot.

Izpreobrnjenec je stal na mestu in zrl za njegovo odhajajočo postavo, dokler ga ni drevje zakrilo njegovim očem; in tedaj, ko so se prikazovale zvezde na nebu, se je naenkrat zbudil iz svojega premišljevanja ter se spomnil dogovora z Olin-tom.

V. POGlavJE.

Ljubavna pijača in njen učinek.

Ko je Glavk prišel domov, je našel Nidijo sedeti pod stebrenikom svojega vrta. Prišla je v resnici v njegovom hišo v nadi, da se morebiti on rano povrne domov in je v svoji skrbnosti in bojazni sklenila, da porabi prvo priložnost, da se posluži ljubavne čara, medtem ko je v istem času zopet napol upala, da se ji priložnost ne bo ponudila.

V tej strašni razvnetosti, ko je njeno srce močno utripalo, njena lica gorela, je pričakovala Nidija Glavka, ako bi se povrnil pred nočjo. On je stopil v stebrenik, ravno ko so se začele prikazovati prve zvezde in ko je nebo žarelo v svoji najlepši krasoti.

»Ho! Otrok moj, ali mene pričakuješ?«

»Ne, oskrbovala sem cvetlice in se nekoliko ustavila, da se odpočijem.«

»Toplo je,« je rekel Glavk in se vtedel na enega izmed sedežev pod stebri.

»Zelo.«

»Ali hočeš poklicati Dava? Vino, ki sem ga pil, me močno greje, in rad bi kako hladilo pijačo.«

Tukaj se ji je naenkrat sama ob sebi ponudila priložnost, katere je Nidija čakala; sam, svojevoljno ji je podal priložnost. Hitro je zašepetala: »Sama ti jo hočem pripraviti,« je rekla, »ono poletno pijačo, ki jo ljubi Jone — iz medu in z vodo mešanega vina, ohlajeno v snegu.«

»Hvala,« je rekel ničesar sluteči Glavk. »Ako jo Jona ljubi, dobro; prijetna mi bo in tudi ako bi bila strup!«

Nidija ga je mračno pogledala in se na to nasmehnila; odšla je za nekoliko trenutkov in se povrnila s čašo s pijačo. Glavk jo je vzel iz njene roke. Česa ne bi tedaj Nidija dala, da bi mogla videti eno uro, da bi opazovala, kako bi se uresničevalo njeno upanje — da bi videela prvo svitanje domišljene ljubezni — da bi častila z večjim kakor perzijskim obožavanjem vzhodnega solnca, o katerem je njena lahkoverna duša mislila, da bo zasijalo na njeno strašno noč! Ko je stala tamkaj, so bile misli in čustva slepe deklice daleko drugačne kakor nečimurne Pompejke v enakem pričakovanju. In navsezadnje, kako revne in nezatne strasti so povzročile ta drzni čin! Kako malenkostna občutljivost, kako majhna maščevalnost, kakšno pričakovanje borpnega triumfa je povečevalo lastnosti onega čustva, ki ga je počastila z imenom ljubezni! Toda v divjem srcu Tesalke je bilo vse čista, neukrotljiva, nespremenljiva strast — blodeča, nezemska, blazna, vendar neoskrunjena po kakem umazanem čustvu. Polna ljubezni kakor polna življenja, kako se je mogla ustavljati priložnosti, da bi si pridobila ljubezen?

Naslonila se je na steno in njen obraz, ki je bil prej tako rdeč, je bil sedaj blede kakor sneg, in sedaj je s svojimi nežnimi pa krčevito sklenjenimi rokami, odprtimi ustnicami in v tla obrnjenimi očmi pričakovala naslednjih besedi, katere bi Glavk spregovoril.

Glavk je vzdignil čašo do svojih ustnic, izpil nekako četrtino vsebine, ko je zagledal Nidijo in se tako ustrašil spremembe, čudnega, strašnega izraza njenega obraza, da je na mestu prenehel in še vedno držeč čašo pri ustih vzklíknil:

»Nidija! Nidija! Ali si bolna, ali ti je slabo? Ne, tvoj obraz govori mesto tebe. Kaj ti je moj ubogi otrok?« S temi besedami je odstavil kupico in vstal, da bi stopil k njej, ko ga je naenkrat zbudilo pri srcu in se ga je polastila divja, zmedena vrtoglavost. Tla so mu izginevala pod njim noge so bile, kakor da bi se gibale v zraku — mogočna in nadzemska veselost se je

polastila njegovega duha — čutil se je preveselega za zemljo — zaželel si je petroti, ne, v njegovi veselosti se mu je zdelo kakor da bi jih že imel. Nehote se je neves glas zasmejal. Ploskal je z rokami — skakal v zrak — bil je navdušen kakor čarovnica; nato je ta izbruh veselja naenkrat, četudi samo deloma, prenehal, kakor se je nenadoma pojavil. Sedaj je čutil, kako je kri glasno in hitro šumeča po njegovih žilah, zdelo se mu je, kakor da na našča, se vzdiguje, dere kakor reka, ki je podrla svoje jezove in hiti proti morju. Mogočno je šumelo v njegovih ušesih, čutil je, kako se je vzdigovalo proti četu, čutil je, kako so se žile na sencih raztegovale in napenjale, kakor da ne bi mogle dalje vzdržati silnega in naraščajočega navala — nato pa je nekaka tema obdala njegove oči — tema, vendar ne popolna, kajti skozi mračno senco je videl nasproti se nahajajoče stene in na njih naslikane slike so se mu zdele, kakor da se plazijo in lažijo okoli kakor pošasti. Kar je bilo najbolj čudno, on se ni čutil bolnega — se ni zgrudil ali tresel pod strašno blaznostjo, ki se ga je lotevala. Ta nenavadna čustva so se mu zdela svitla in živahna — čutil je, kakor da bi bilo mlajše zdravje vltio v njegovo postavo. Postajal je blazen — in on ni vedel tega!

Nidija ni odgovorila na njegovo prvo vprašanje — ona ni mogla odgovoriti — njegovo divje in strašno smejanje jo je vzbudilo iz njenega strastnega pričakovanja, ona ni mogla videti njegovega izraza v obrazu — ni mogla opaziti njegove opotekajoče in nestanovitne hoje, ko je nevede hodil sem in tja; čula je pa besede, raztrgane, blazne besede brez vsake zveze, ki so mu prihajale iz ust. Osupnila in prestrašila se je — pohitela k njemu, tipala s svojimi rokami, dokler se ni dotaknila njegovih kolen, se zgrudila na zemljo, ga objela ter jokala od strahu in groze.

»Oh, govori! Govori! Vsaj me ne sovražiš? — Govori! Govori!«

(Dalje.)